

Melekler ve ölüm

Sedat Karaaslan: “Kıyamet günü melekler ölecek mi? İnsan için ölüm ebedî âleme geçiş olduğuna göre melekler için eğer ölüm varsa ölüm nedir?”

İslâm ulemasından bazısına meleklerin de ölümlü olabileceğini düşündüren tek âyet, “Allah’ın zatı dışında her şey helâk olacaktır”¹ âyetidir.

Bu âyeti Bedüzzaman Hazretleri iki açıdan tefsir ediyor:

I) Cenâb-ı Hak öyle bir sınırsız kudret sahibidir ki, kudretine nispeten yokluk ve varlık yan yana iki oda gibi, gayet kolay bir surette, dilediği varlıkları oraya gönderir ve getirir. İsterse bir günde, isterse bir anda oradan çevirir. Hem “sırf yokluk” zaten söz konusu değildir. Çünkü her şeyi kuşatan, hiçbir şeyi dışarıda bırakmayan bir sonsuz ilim vardır. Bu sonsuz ilim dairesinin dışı yoktur ki, bir şey oraya atılabilsin. İlim dairesince kuşatılan yokluk ise, gerçek yokluk değil, ilmî ve manevî varlığa perde olmuş bir unvandır. Öyleyse yokluğa gitmek demek, görünen varlık elbisesini geçici olarak çıkarıp manevî ilim dairesine girmek demektir. Bu mânâda helâk olmak demek, haricî vücudu bırakıp mahiyet itibarıyla manevî bir vücudu giymek, yani kudret dairesinden çıkıp ilim dairesine girmek demektir.²

Bu mânâyâ göre Cenâb-ı Hak dilerse meleklerini bir an kudret dairesinden ilim dairesine alabilir, sonra geri getirebilir. Yani bir an haricî vücuttan alıp, manevî bir vücut verebilir. Yani bir an helâk edebilir, sonra tekrar vücut verebilir. Takdir Yüce Allah’ındır.

II) Her şey kendi başına bir hiçtir. Hiçbir şeyin kendiliğinden sabit bir vücudu yoktur. Hiçbir şeyin kendi başıyla ayakta duran bir hakikati yoktur. Cenâb-ı Hakk’a bakan vecihte ise, her şey vücut sahibidir. Çünkü Allah’ın isimlerinin cilveleri her şeyin güzel yüzünde parlar, her şeye bir varlık verir. Bu mânâda her şeyde bir varlık cilvesi vardır. Her şey sermedî bir varlığın gölgesini taşıyor. Her şeyin sabit ve yüksek bir hakikati vardır. Çünkü her şey mazhar olduğu bakî ismin sabit bir nevî gölgesidir.

Hem sonra, “Allah’ın zatı dışında her şey helâk olacaktır” âyeti, insanın elini ve

gönlünü Allah'ın rıza dairesi dışındaki her şeyden kesmek için bir kılıncıdır. Bu âyetin hükmü, Cenâb-ı Hakk'ın hesabına olmayan fani dünyada, fani şeylere karşı alâkaları kesmek için, dünyadaki fanilere bakar. Yoksa Allah hesabına olan, Allah rızası için olan ve Allah adına olan şeylere değil. Bundandır ki, Allah'ın rıza dairesinde olan şeylerin bu âyetin hükmünce helâk olması düşünülemez.

Allah hesabına olmayan her şey ise, “gayrdır”. Bu durumda, “Allah'ın zatı dışında her şey helâk olacaktır” kılıncı kullanılır, perde yırtılır, Allah'ın rızasına uygun olmayan her şey terk edilir ve Allah'a ulaşılır.

Allah'ın vechi, Allah'ın rızası demektir. Bu âyet Allah'ın rızasının dışında her şeyin helâk olacağını hükme bağlar. Âhîret nimetleri ise, Allah'ın rızası dâhilindedir. Keza melekler de Allah'ın rızası dâhilinde yaşarlar, ibadet ve taat yaparlar, zikir ve tesbih ederler. Dolayısıyla bu âyet, Allah'ın rızasından bir an ayrılmayan melekleri kapsamaz; meleklerin, baki ruhların, Cennetin ve Cehennem'in helâk olacağını bildirir mahiyette değildir.³

Nitekim “Kıyametin dehşetinden baki ruhlar etkilenecekler mi?” sorusuna Bedüzzaman Hazretleri, “Meleklerin, kahır tecellilerinden etkilendikleri gibi, derecelerine göre etkilenirler” cevabını veriyor. Bedüzzaman, şuur sahibi olan baki ruhların kâinatla alâkadar olduklarını; azap ehli ruhların acı ve elem içinde, saadet ehli ruhların ise hayranlıkla ve müjdeli biçimde kıyameti hissedeceklerini ve birbirlerini haberdar edeceklerini bildiriyor; ancak gerek azap ehli ruhlar için, gerekse saadet ehli ruhlar için yeni bir ölümden bahsetmiyor.⁴ Binaenaleyh, baki ruhlar için ölüm getirmeyen bir tecellide meleklerin öleceğini var saymak pek sağlıklı gözüküyor. Bunu düşündürecek yeterli delil mevcut değildir.

Bununla beraber, Azrail de (as) dâhil meleklerin ölüp ölmeyecekleri meselesi, tamamen gaybî bir konudur; gaybı ise ancak Allah (cc) bilir.

Dipnotlar:

- 1- Kasas Sûresi, 28/88.
- 2- Mektûbât, s. 62.
- 3- Mektûbât, s. 63.
- 4- Mektûbât, s. 61, 62.